

Informace ze zdravotnictví Pardubického kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Hradec Králové
13.9.2010

3

Tuberkulóza a respirační nemoci - činnost oboru v Pardubickém kraji v roce 2009

*Tuberculosis and Diseases of the Respiratory System - Activity in Branch
in the Pardubický Region in 2009*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru tuberkulózy a respiračních nemocí v Pardubickém kraji v roce 2009 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a o dispenzarizovaných osobách pro vybrané diagnózy. Je doplněna také základními ukazateli lůžkové péče v nemocnicích a léčebnách TBC a respiračních nemocí.

Summary

Information on health service activity in the branch of tuberculosis and diseases of the respiratory system in the Pardubický region in 2009 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and about patients followed up for selected diagnoses. It is supplemented by basic indicators on in-patient care in hospitals and institutes for TB and respiratory diseases.

Podkladem pro zpracování dat byly výkazy A(MZ)1-01 vyplněné ambulantními odděleními (pracovišti) oboru tuberkulózy a respiračních nemocí (TRN) a výkazy o lůžkovém fondu zdravotnického zařízení a jeho využití L(MZ)1-02. Výkazy jsou součástí Programu statistických zjišťování v ČR na příslušný rok. Formuláře výkazů a pokyny pro jejich vyplnění jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz. Údaje pro výpočty relací na obyvatelstvo byly získány z materiálů ČSÚ.

Ambulantní péči v oboru TRN zajišťovalo v kraji 18 zdravotnických zařízení, z toho na 9 ambulancích lékaři specialisté (63 % lékařů z celkového počtu lékařů). S tím souvisí i nejvyšší podíl vyšetření - 74 % z celkového počtu vyšetření. Od roku 2008 se na výkazech A(MZ)1-01 sledují pracovníci také jako průměrný roční přepočtený počet (včetně smluvních pracovníků), který výstižněji charakterizuje kapacitní zajištění jednotlivých ambulancí. V těchto zdravotnických zařízeních pracovalo 15,62 lékařů a 29,07 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (ZPBD). V přepočtu na 100 tisíc obyvatel bylo v kraji 3,0 lékařů (ČR 3,3), na jednoho lékaře tohoto oboru připadlo 33 056 obyvatel (ČR 30 425).

V ordinacích TRN bylo provedeno přes 102 tisíc ošetření - vyšetření (dále jen ošetření), přičemž v průměru na jednoho lékaře připadlo 6 550 ošetření (ČR 5 525). Zatímco republikový průměr se v posledních třech letech téměř nezměnil, v roce 2009 došlo k poklesu tohoto ukazatele v kraji i ČR. Z důvodu porovnání jsou u vývojových grafů relace počítány na přepočtený počet lékařů včetně smluvních.

Největší objem péče byl, stejně jako v minulých letech, věnován dispenzarizovaným osobám. V roce 2009 bylo pod stálým lékařským dohledem 26 376 osob (z toho 48 % tvořil podíl žen). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel byl celkový počet dispenzarizovaných v kraji 511, v ČR pak 535.

Nejčastější příčinou dispenzarizace na odděleních TRN v kraji bylo astma bronchiale, které postihovalo 4 760 mužů a 7 084 žen. Nejvíce osob s tímto onemocněním v přepočtu na 10 tisíc obyvatel se nacházelo v okrese Chrudim (454). Ostatní okresy nedosáhly krajského průměru, který tvořil 229 dispenzarizovaných osob na 10 tisíc obyvatel. Pro toto onemocnění bylo nejvíce dispenzarizováno dětí a mladistvých 282 (celkem 154 chlapců a 128 dívek do 19 let). U astma bronchiale se rozlišují stupně onemocnění: stupeň 1-intermitentní (24 % postižených), stupeň 2-lehké perzistující (33 %), stupeň 3-středně těžké perzistující (38 %), stupeň 4-těžké perzistující (5 %).

Druhou nejčtenější příčinou dispenzarizace (přes 37 %) byla chronická obstrukční plicní nemoc (CHOPN). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel bylo v kraji léčeno 191 pacientů (v ČR 242), nejvíce v okrese Chrudim (257) a Ústí nad Orlicí (214). Na doporučení odborné společnosti upozorňujeme, že na statistickém formuláři ročního výkazu je uvedeno stadium 0-rizikové, které je považováno za chronickou bronchitidu (diagnóza MKN-10 J41.0–8). Počet ostatních sledovaných dispenzarizovaných onemocnění zůstává na úrovni minulých tří let.

Ambulantní zařízení TRN evidovala celkem 1 939 osob se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou nebo jinou mykobakterií. Dále byly sledovány osoby se zvýšeným rizikem onemocnění plicní rakovinou, tzn. kuřáci s vysokým konzumem cigaret, osoby s dysplastickými buňkami ve sputu a osoby s profesionální expozicí kancerogenů celkem 3 785 osob, tj. mírný pokles o 6 % oproti minulému roku. Srovnání mezi okresy je však pouze orientační, protože některá zařízení jejich počty nevykazují.

Na pracovištích TRN byly vedle dispenzarizace prováděny tuberkulinové testy a očkování proti tuberkulóze (BCG vakcinace). Údaje byly za rok 2009 výrazně ovlivněny ukončením dosud povinného přeočkování proti tuberkulóze u 11letých dětí. Počty u obou zmíněných údajů poklesly v roce 2009 téměř o 50 % oproti roku 2008, stejně jako v ČR. Pracovníci TRN uskutečnili za sledovaný rok 4 064 očkování BCG vakcínou. Nejpočetnější skupinou očkovaných v roce 2009 byli děti ve stáří 11 let (47 %), dále následovali novorozenci (36 %), děti ve stáří 2 let (15 %) a ostatní osoby (2 %).

Lůžková péče v oboru TRN byla pacientům k dispozici na 1 nemocničním oddělení s 36 lůžky. Na odděleních pracovalo k 31.12.2009 celkem vč. smluvních úvazků 5,50 lékařů a 14,09 ZPBD. Hospitalizováno bylo celkem 681 pacientů. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích kraje i republiky mírně poklesla, činila 11,6 dnů (ČR 9,1 dnů) a využití lůžek 218,8 dne (ČR 233,4). Ve dvou odborných léčebných ústavech pracovalo k 31.12. 2009 celkem vč. smluvních úvazků 12,35 lékařů a 56,10 ZPBD. Průměrná ošetrovací doba byla 28,4 dne a využití lůžek ve dnech 267,1 (ČR 275,0).

Značky v tabulkách

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů

Zpracovala: Ing. Drahokoupilová L.

ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Hradec Králové

Habrmanova 19/1, 500 02 Hradec Králové

tel.: 495 058 321, fax: 495 058 322

e-mail: drahokoupilová@uzis.cz

<http://www.uzis.cz>

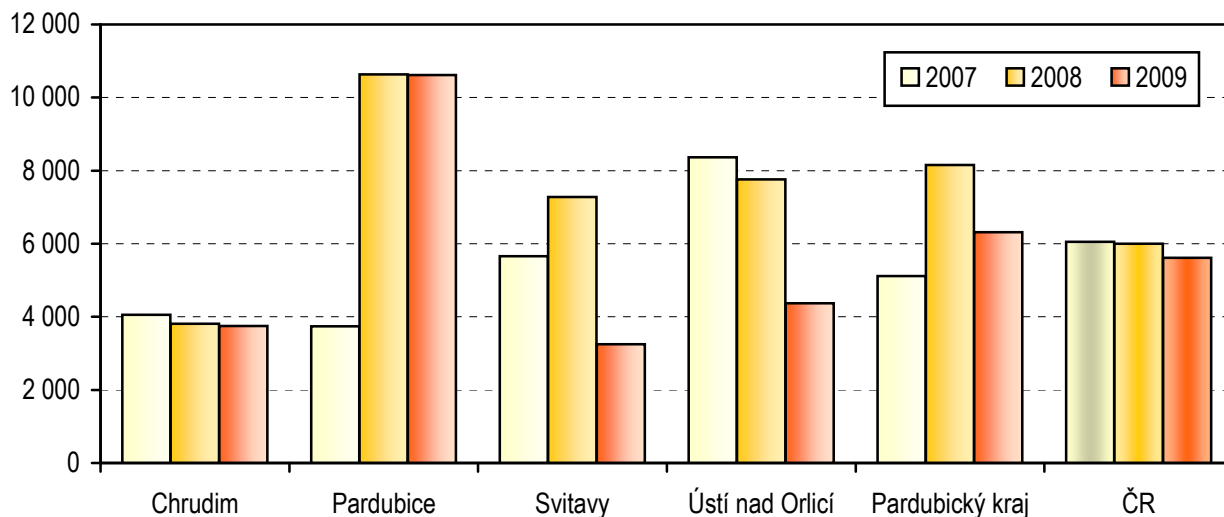
Personální zajištění a počet ošetření - vyšetření v ambulantní péči dle druhu zdravotnických zařízení a dle území

Ukazatel	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření			
		lékařů	skladba lékařů v %	ZPBD ²⁾	celkem	z toho očkování BCG	struktura ošetření v %	na 1 lékaře
dle poskytovatele péče								
Ambulantní část lůžkových ZZ	7	4,82	30,86	15,67	22 501	2 925	21,99	4 668,3
Samostatné ordinace lékařů specialistů	9	9,80	62,74	12,40	75 891	972	74,18	7 744,0
Ostatní ambulantní ZZ	2	1,00	6,40	1,00	3 911	167	3,82	3 911,0
Pardubický kraj	18	15,62	100,00	29,07	102 303	4 064	100,00	6 549,5
dle území (okresu)								
Chrudim	3	2,85	18,25	4,67	10 682	1 897	10,44	3 748,1
Pardubice	5	5,94	38,03	10,00	63 066	681	61,65	10 617,2
Svitavy	5	2,83	18,12	5,20	11 063	467	10,81	3 909,2
Ústí nad Orlicí	5	4,00	25,61	9,20	17 492	1 019	17,10	4 373,0
Pardubický kraj	18	15,62	100,00	29,07	102 303	4 064	100,00	6 549,5
Česká republika	307	345,33	x	595,63	1 907 944	54 373	x	5 525,0

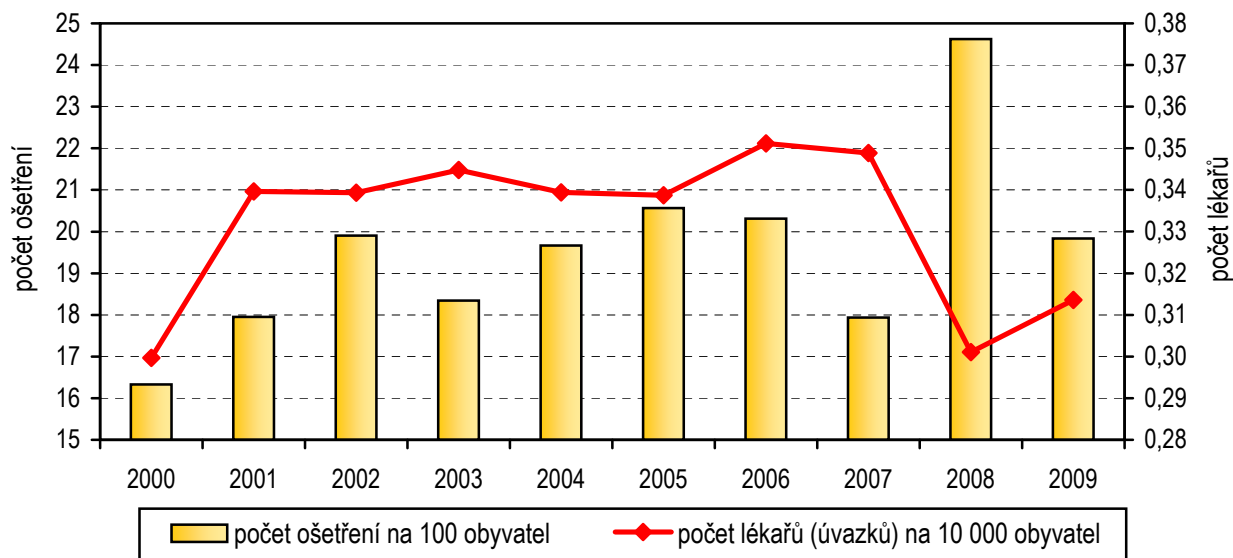
¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet pracovníků včetně smluvních - zdroj ročního výkazu A(MZ)1-01

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21

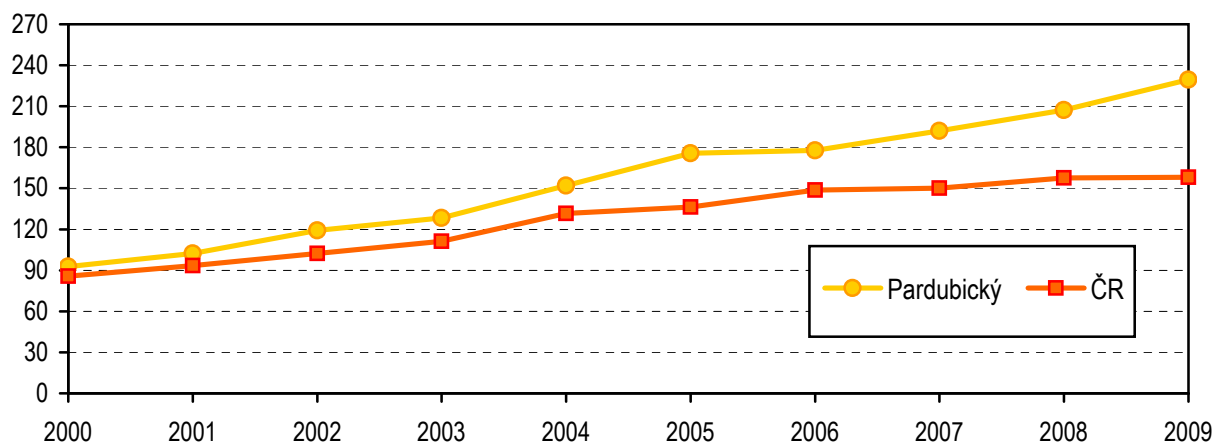
Počet ošetření - vyšetření na lékaře v letech 2007–2009

Počet ošetření a počet lékařů v letech 2000–2009

Počet dispenzarizovaných pacientů pro astma bronchiale na 10 000 obyvatel v letech 2000–2009

Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění

Onemocnění (diagnóza MKN-10)	Počet dispenzarizovaných osob						ČR na 10 tis. obyvatel
	kraj					na 10 tis. obyvatel	
	celkem	z toho					
		ženy	děti (0–19 let)	nově přijatí ¹⁾ muži	nově přijaté ¹⁾ ženy		
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33, C34.0–9, C39.9)	809	204	-	177	52	15,67	16,01
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	181	70	-	33	22	3,51	1,75
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2–4, D19.0)	150	65	-	10	4	2,91	3,74
Zánětlivá onemocnění plic (J12–J18, J85.0–2)	1 726	778	211	367	278	33,43	45,74
CHOPN (chronická bronchitis, emfyzém) (J41.0–8, J42, J43.0–9, J44.0–9)	9 874	3 583	2	887	630	191,23	241,99
stadium 0 - rizikové	2 380	916	-	91	80	46,09	51,71
stadium 1 - lehké	2 480	1 072	-	178	175	48,03	58,36
stadium 2 - střední	3 160	995	2	404	249	61,20	73,81
stadium 3 - těžké	1 422	497	-	158	104	27,54	42,02
stadium 4 - velmi těžké	432	103	-	56	22	8,37	16,09
Astma bronchiale (J45.1–9, J46)	11 844	7 084	282	758	1 046	229,39	158,07
stupeň 1 - intermitentní	2 861	1 612	124	219	229	55,41	39,59
stupeň 2 - lehké perzistující	3 955	2 523	100	245	327	76,60	57,16
stupeň 3 - středně těžké perzistující	4 494	2 664	58	266	450	87,04	48,81
stupeň 4 - těžké perzistující	534	285	-	28	40	10,34	12,51
Bronchiektázie (J47)	163	73	-	16	12	3,16	4,73
Sarkoidóza (D86.0,2)	395	218	-	24	21	7,65	8,34
Pneumoniózy (J60–J66)	85	5	-	5	1	1,65	12,09
Difúzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0–9, J84.0–9)	322	183	-	11	13	6,24	6,75
Nenádor.onemocnění pohrudnice (J86–J94)	240	79	-	28	8	4,65	7,82
Nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn (I26–I28)	352	208	-	28	37	6,82	7,94
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68–J80, J96.0–9, J98.0,4,6–9)	235	94	-	6	9	4,55	20,15
Celkem	26 376	12 644	495	2 350	2 133	510,84	535,11

¹⁾ Nově zjištěná onemocnění (poprvé v životě pacienta)

Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou dle území

Území, okres	Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou				Osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou ³⁾
	skupina R1 ¹⁾		skupina R2 ²⁾		
	celkem	z toho děti (0-19 let)	celkem	z toho děti (0-19 let)	
Chrudim	85	1	58	2	920
Pardubice	80	-	597	37	650
Svitavy	188	3	219	5	393
Ústí nad Orlicí	345	-	367	-	1 822
Pardubický kraj	698	4	1 241	44	3 785
ČR	28 282	240	27 097	3 112	129 953

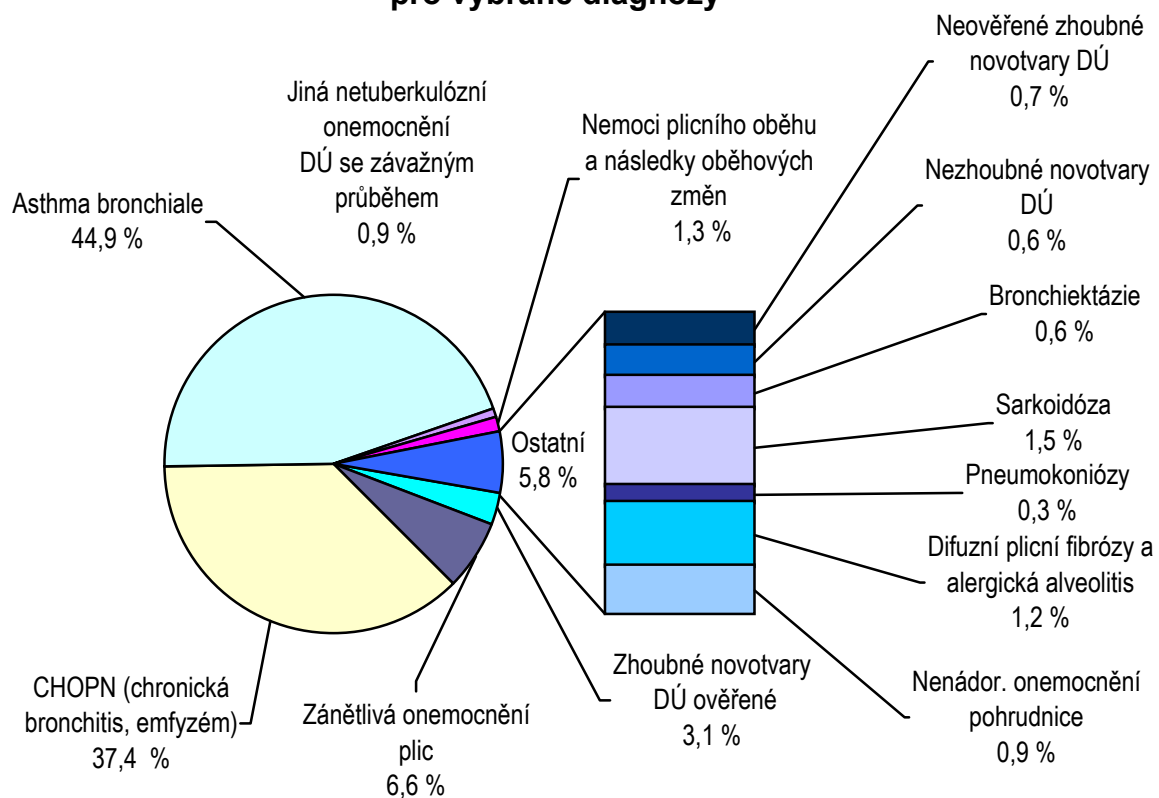
¹⁾ Skupina R1 - do této skupiny přearazují osoby ze skupiny P II (resp. přeřazené z P I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu dýchacího ústrojí), nebo M II (resp. přeřazené z M I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu mimo dýchacího ústrojí) jestliže :

- a) mají závažné přidružené nemoci,
- b) mají závažné přidružené podmínky,
- c) mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo jiné mykobakteriály.

²⁾ Skupina R2 - do této skupiny se zařazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakteriálou

³⁾ Osoby s dysplastickými buňkami ve sputu, osoby s profesionální expozicí kancerogenů a kuřáci s vysokým konzumem cigaret

Struktura dispenzarizovaných pacientů pro vybrané diagnózy

Využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	kraj	ČR	kraj	ČR
Počet oddělení	1	43	2	13
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	5,50	211,26	12,35	40,55
ZPBD ²⁾ celkem	14,09	550,76	56,10	202,54
Průměrný počet stanovených lůžek	36,00	1 553,82	207,00	813,57
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	21,6	993,6	151,5	613,0
na 1 lékaře	3,8	4,7	12,3	15,0
Počet lékařů na 100 lůžek	15,28	13,60	5,97	5,13
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	39,14	35,46	27,10	25,61
Počet hospitalizovaných	681	39 898	1 946	5 470
Nemocniční letalita	103,2	76,6	75,8	89,7
Využití lůžek ve dnech	218,8	233,4	267,1	275,0
Průměrná ošetrovací doba	11,6	9,1	28,4	40,9
Prostoj lůžek ³⁾	3,2	2,7	10,4	8,7

¹⁾ Součet úvazků včetně smluvních k 31.12.

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu § 5–§ 21 zákona č. 96/2004 Sb.

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s oddělením TRN v kraji:

Pardubická krajská nemocnice, a.s.

Seznam OLÚ s oddělením TRN v kraji:

Odborný léčebný ústav Jevíčko

Odborný léčebný ústav - Albertinum Žamberk